

Boetemaximumverhoging in de Warenwet:
serieuze handhaving of politiek ingegeven overkill?

Prof. dr. Oswald Jansen

Overzicht

- Het Awb systeem van boetemaxima en maatwerk
- Trend: wetgeving verhoging boetemaxima
- De rechter: de wetgever die zijn hand overspeelt
- Warenwet:
 - Boetemaximumverhoging
 - Verhouding strafrechtelijke vervolging Wed
 - Warenwetbesluit bestuurlijke boete en boetetoemeting door nVWA moet nu anders , inhoud bepaalt toename gerechtelijke procedures of niet
- Conclusies

De hoogte bestuurlijke boete: het Awb systeem

- Bijzondere wet:
 - Boetebevoegdheid
 - Omschrijving beboetbare gedragingen
 - Boetemaximum
 - Wettelijk tarief of niet
- Awb:
 - Maatwerkvereiste (5:46, tweede of derde lid)

Boetemaximumverhogende wetgeving

- Referentiekader geldboetes
- Wet verruiming mogelijkheden bestrijding financieel-economische criminaliteit
- Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving
- Wet meldplicht datalekken en uitbreiding bestuurlijke boetebevoegdheid Cbp
- Wetsvoorstel verhoging ACM boetes
- Wet boetemaximumverhoging Warenwet

Referentiekader I

- Kabinetsnota's:
 - Kamerstukken II 2005/06, 29 849, nr. 30
 - Kamerstukken II 2008/09, 31 700 VI, nr. 69
- Beleidsreactie op rapport 'Referentiekader geldboetes' (kamerstukken II 2012/13, 33 400 VI, nr. 80):
 - Meer eenheid wenselijk in hoogte geldboetes en bestuurlijke boetes
 - Hoogte bestuurlijke boete aansluiten op geldboetecategorieën (Awr); flexibel geldboetemaximum

De geldboetemaxima

	Tot 1-1-2002	1-1-2002 tot 1-2-2006	1-2-2006 tot 1-1-2008	Tussen 1-1-2008 en 1-1-2010	Vanaf 1-1-2010	Vanaf 1-1-2012	Vanaf 1-1-2014
Eerste categorie	Fl. 500	€ 225	€ 335	€ 370	€ 3 80	€ 390	€ 405
Tweede categorie	Fl. 5000	€ 2250	€ 3350	€ 3700	€ 3 800	€ 3 900	€ 4050
Derde categorie	Fl. 10 000	€ 4500	€ 6700	€ 7400	€ 7 600	€ 7 800	€ 8100
Vierde categorie	Fl. 25 000	€ 11 250	€ 16 750	€ 18 500	€ 19 000	€ 19 500	€ 20 250
Vijfde categorie	Fl. 100 000	€ 45 000	€ 67 000	€ 74 000	€ 76 000	€ 78 000	€ 81 000
Zesde categorie	Fl. 1.000 000	€ 450 000	€ 670 000	€ 740 000	€ 760 000	€ 780 000	€ 810 000
'Zevende categorie'	--	--	--	--	--	--	10% jaaromzet

Wet aanscherping handhaving en sanctiebeleid SZW-wetgeving

- Draconische verzwaring sanctieregime werknemersverzekeringen, volksverzekeringen en sociale voorzieningen
- maximumboete gelijk aan benadelingsbedrag
- Arbowet: van € 9000/€ 22 500 naar € 810 000 plus 100%, zelfs 200% verhoging

Wet meldplicht datalekken en uitbreiding bestuurlijke boetebevoegdheid Cbp

- Artikel 66 Wbp (nieuw):
 - € 20 250 (vierde categorie)
 - € 810 000 (zesde categorie)
 - niet naleven bindende aanwijzing: € 810 000 of 10% jaaronzet (zesde categorie plus artikel 23, zevende lid, Sr)

Wetsvoorstel verhoging ACM boetes

- € 450 000 wordt € 900 000, plus verdubbeling bij recidive
- Géén geldboetecategorieën van overeenkomstige toepassing verklaard

De rechter (de wetgever die zijn hand overspeelt)

- CBb 29 april 2004, AB 2004/317
- CRvB 24 november 2014, ECLI:NL:CRVB:2014:375
- HR 3 maart 2015, ECLI:NL:HR:2015:434; ABRvS 4 maart 2015, ECLI:NL:RVS:2015:622
- ABRvS 6 mei 2015, ECLI:NL:RVS:2015:1421

Warenwet: de boetemaximumverhoging

- € 4500 => € 81 000 => € 810 000 (en bijna: 10% omzet) 23, zevende lid, Sr niet van toepassing
- Bijlage (AMvB): boetetarieven, mede gebaseerd op: aantal werknemers, de mate van verwijtbaarheid, de omzet en regels over de wijze waarop de boetehoogte wordt bepaald.

Wijziging verhouding tot het strafrecht

- Art. 32a, derde lid, Warenwet:
 - Geen bestuurlijke boete mogelijk, indien:
 - De Wed een hogere geldboete biedt dan het boetetarief uit de AMvB;
 - Opzettelijke, roekeloze overtreding met direct gevaar voor volksgezondheid of veiligheid voor de mens
 - Het behaalde economische voordeel aanzienlijk hoger is dan het boetetarief uit de AMvB
- Tegengestelde duw- en trekbeweging tussen boetetarief en stelselkeuze

Commentaar

- Intentie wetgever gaat alleen werken indien maatwerk wordt geboden afgestemd op het jurisprudentiële boetebouwwerk
- Afstemming op algemeen boetewetgevingsbeleid onvoldoende:
 - Overtreding 5:20 Awb geen beboetbaar feit
 - Afstemmingsregel strafrecht – bestuursrecht moet worden herzien
 - Van overeenkomstige toepassingverklaring van artikel 23, zevende lid, Sr valt te voorzien
 - Teveel gevolgen aan Boetetarief-AMvB
 - Voorhangprocedure monstrum
- Totaalresultaat geeft onvoldoende weer dat bestuursrechtelijke handhaving eerste remedie is, en strafrechtelijke handhaving absolute uitzondering.

Conclusie

- Redelijke, maar niet volledige afstemming op referentiekader vwb economisch en financieel bestuursrecht
- Politieke overkill (the only way is up?):
 - 200-voudige verhoging boetemaximum
 - Draconisch hogere boetetarieven in AMvB zonder maatwerk?
- Justitiële correctie waarschijnlijk => bijna constitutioneel jurisprudentieel boetebouwwerk
- Correctie duurt enkele jaren door duur procedures en afwachtende houding Afdeling